

Martin Kanovský — Schopní a neschopní v akademické oblasti / *The Competent and the Incompetent in the Academic Sphere*

Pôvodne som sa vôbec nemienil zapojiť do tejto debaty. Diskusie tohto druhu majú až príliš často sklon končiť patetickými výlevmi alebo prázdny radikalizmom. Príčinou je to, že autori sa zamerajú na veľmi všeobecné úvahy, a potom nemôžu inak než dávať k lepšiemu povrchné názory.

Z mojej strany sa zameriam iba na jedinú oblasť, a to na tú, v ktorej sa pohybujem -- akademickú oblasť. V tejto oblasti problém mladej generácie skutočne nie je ani najnaliehavejším, dokonca ani podstatným problémom -- napriek zdaniu. Hlavná deliaca čiara v tejto oblasti (rovňako ako v iných oblastiach) nevedie medzi staršou generáciou a mladšou generáciou, ale medzi schopnými a neschopnými (jemnejšie povedané, medzi priaznivcami *statu quo* a priaznivcami zmeny). Nieкто by síce mohol tvrdiť na základe štatistických úvah, že kategória schopných splyva s mladou generáciou a kategória neschopných s tou staršou. Nie je to však celkom pravda -- to, čo ma po roku 1989 najviac prekvapilo, bola rýchlosť, s akou si mnohí príslušníci mojej generácie (mladšej generácie -- som ročník 1970) osvojili stratégie neschopných a ich akademická produkcia a výkony v porovnaní s ich vlastnými pôvodnými zámermi sú mizivé.

Slovenská (a vlastne celá postkomunistická) akademická oblasť má svoje výrazné špecifiká. Prvým špecifikom je absencia akýchkoľvek reálnych kritérií výkonnosti. Samozrejme, dá sa vykázať (a aj sa každoročne vykazuje) publikačná činnosť, účasť na konferenciách atď. Vyvodenie dôsledkov pre bádateľa je však nulové. Vedúci katedry, dokonca ani dekan nemá nijaké právomoci, aby mohol sankcionovať zamestnanca akademickej inštitúcie, keď nepublikuje -- čo je úplný výsmech zdravého rozumu. Nie výnimkou, ale pravidlom sú štyridsať až päťdesiatroční asistenti, dokonca aj bez vedeckej hodnosti. A ak sa nieкто pousiluje a stane sa docentom, je doslovne zabetónovaný a nič okrem vlastnej vôle ho neprinúti k odchodu.

At first, I did not intend to enter this discussion at all. Too often, discussions of this type tend to end up in pathetic outpourings or empty radicalism and, usually, this is due to the fact that authors engage themselves in very general reflections and subsequently cannot help but give subjective and superficial accounts.

I therefore choose to focus upon an aspect of the issue that I myself am confronting: the shortcomings of our universities.

Although it might often seem so, the problem of inter-generational relations is not the most urgent issue facing our academic life, nor is it even of significant importance. The major dividing line in this sphere -- as in other spheres of human activity - does not separate the older generation from the younger but competent scholars from incompetent ones. Or, to put it a bit more mildly, the problem is between the proponents of the status quo and the advocates of change. On the basis of current statistical data, one might be tempted to argue that the category of "competent scholar" overlaps with the "young generation" and "incompetent scholar" with the "older generation". However, this reading is both simplistic and untrue. What has surprised me the most since the changes of 1989 is the speed with which some members of my own generation (I was born in 1970) adopted the strategies of the incompetent. Today, their academic production and performance is truly miserable in comparison to both their own initial aspirations and to internationally accepted standards.

The Slovak academic community -- like that of the larger post-Communist region -- has its specific traits. The first is the absence of any meaningful performance criteria whatsoever. Of course, one could easily follow the long-established criteria of the larger academic world and demonstrate annual publication activity, conference participation, and so on. And, indeed, such indicators are being used. However, whether or not one performs well by these

Druhým špecifikom je, že práve docenti a profesori majú majoritu v akademických senátoch, a keďže akademická samospráva je takmer absolútna, ovládajú (okrem prísunu financií) všetky aspekty akademického života. Ich hlavnou stratégiou je nivelizácia -- udržovať fakultu aj všetkých jednotlivcov v priemere. Táto spoločná stratégia neschopných s minimálnym úsilím vedie k zakonzervovaniu beznádejného stavu našich vzdelávacích inštitúcií. Pre nich však situácia ani zďaleka nie je zlá, práve naopak. Neschopní v skutočnosti nemajú záujem veci zmeniť, pretože súčasný stav im dokonale vyhovuje -- nízke príjmy sú kompenzované nízkym výkonom (mnohí si nezaslúžia ani tie nízke platy) a relatívnou voľnosťou pre bočné príjmy. Jasné kritériá kvality a výkonnosti a vyvodenie dôsledkov z ich plnenia a neplnenia by znamenalo koniec zlatých časov. Preto sú neschopní vzácnou jednotkou -- budú sa aktívne podieľať na diskusiách o zmene, ale zároveň ich budú viesť v natoľko všeobecných rovinách, že budú neplodné: so všetkým súhlasia, najmä pokiaľ ide o nové pojmy pre staré činnosti, ale nič viac. Pritom by nebol problém (vzhľadom na takmer absolútnu samosprávu univerzít) vyvodiť dôsledky z chabých výkonov -- do štatútu fakulty zakotviť kvóty výkonnosti, pracovné zmluvy viazať na štatút a pri ich neplnení automatická výpoveď a konkurz na uvoľnené miesto.

Samozrejme, tieto stratégie neschopných nie sú zámerným a zlomyseľným škodením -- sú mimovoľné, sú to habitusy, osvojené si dlhodobou aktivitou v určitom sociálnom poli. Pokiaľ je akademické pole štruktúrované tak, ako je, ide vlastne o jednu z veľmi racionálnych stratégií, a táto stratégia podstatným spôsobom prispieva k štruktúracii samotného tohto poľa a k udržovaniu jeho nemennosti.

Stratégie schopných sú naproti tomu oveľa diverzifikovanejšie -- väčšina z nich nemá problém komunikovať so zahraničím a získavať v pravidelných intervaloch štipendiá v zahraničí, umožňujúce im nestratiť kontakt s odborom a zároveň udržiavať svoju životnú úroveň v prijateľnom štandarde. Problém je však v tom, že táto stratégia je individualistická -- štipendiá sú predmetom súperenia, a nejedná sa o kolektívnu stratégiu.

standards has little or no consequence for the career of Slovak academics in our established universities. Neither department heads nor academic deans are currently empowered to make staffing decisions on the basis of these standards and cannot otherwise sanction those professors and instructors who do not publish - a practice which is a breach of common sense. There are numerous 40-or-50-year-old assistant professors who not only do not meet minimal performance criteria, but who do not even possess academic degrees. And this is not the exception but the rule. Once one achieves the status of professor, one's position no longer depends on one's performance; with minimal effort, one quite literally becomes rooted in the institution's soil and nothing -- besides voluntary retirement -- can threaten one's job.

The second specific characteristic is that professors and lecturers hold the majority of seats in academic senates and, as the authority of academic senates is virtually absolute, they control all aspects of academic life. Their chief strategy appears to be to preserve the status quo and, in so doing, to keep the university or college, as well as all those employed there, at a mediocre level. This rule of the incompetent is the chief reason for the still desperate state of our academic and educational institutions. However, from the perspective of these enconced incompetents, the situation is not desperate at all; on the contrary: the current state suits them perfectly. While incomes remain low by any standard (yet far more than the work of many of them merits), performance expectations are equally low. Moreover, these academics can compensate their low salaries by taking advantage of the lack of restrictions on side-incomes from non-academic employment. The incompetent, then, have no interest in institutional reform. Indeed, the introduction of clear and enforceable criteria of quality and performance, and hiring decisions based upon their fulfillment, would mean a quick end to the goose that lays their golden egg.

Not surprisingly, the incompetent remain unified in their resistance to change. While they

gia ich získania. Schopní bádatelia teda dosahujú úspech výhradne individuálne, zatiaľ čo základnou podmienkou úspešnosti stratégie neschopných je kolektívna a jednotná akcia, najmä v akademických senátoch, ale aj na zasadnutiach katedrií, vedeckých rád atď. To vedie k frustrácii a pocitom izolácie u schopných, ktorí sa môžu presadiť iba individuálne.

Starší aj mladší majú pred sebou v zásade rovnaké možnosti rozhodovania -- starší bádateľ musí na sebe pracovať, aby získal pozvania do zahraničia (nemôže vstupovať do súperenia o doktorandské a zväčša vekom limitované postdoktorandské štipendiá), čo si vyžaduje značné úsilie a darí sa to len nemnohým. Alebo sa uspokojí s malým príjmom, malým výkonom a uvoľnenými rukami pre mimoakademické aktivity. To isté v podstate môže urobiť mladý bádateľ -- buď sa napojí na zahraničný kontext, alebo sa bude orientovať na bočné príjmy. Keď neuspje v niekoľkých konkurzoch o štipendium, jeho šance sa vekom dramaticky znižujú a zostáva mu iba druhá voľba.

Osobitnou kategóriou sú študenti. Zvláštne je, že aj tu sa reprodukuje rovnaká stratégia. Veľké očakávania nevyhnutne narážajú na nevyhnutnosť voľby -- hlavným problémom je rovnako ako v prípade ich prednášajúcich absencia kritérií kvality: nevyžaduje si veľa úsilia formálne plniť študentské záväzky. To však znamená, že v skutočnosti dochádza k regresii kvality, najmä pokiaľ študent prišiel na vysokú školu z veľmi dobrej strednej školy. Každý študent si rozmyslí, či bude investovať energiu do svojho samoštúdia alebo pokusov získať pobyt v zahraničí, alebo využije čas, ušetrený formálnym plnením ľahkých povinností, radšej na vedľajší zárobok či rozkoše študentského života.

Záverom iba toľko: „mladá generácia“ je príliš heterogénna kategória, aby sa dalo o nej hovoriť, a to isté platí o „staršej generácii“. Dôležité je skôr to, či sa schopným zo všetkých generácií podarí implementovať nové stratégie, ktoré zmenia pravidlá v akademickom poli, napriek odporu neschopných a ľahostajných zo všetkých generácií. To sa však podarí iba pod jedinou podmienkou -- ak bude rásť počet schopných, kto-

take an active part in discussions about institutional and administrative reform, they do so only on a general and inconclusive level; they agree to enact superficial changes, such as giving new names to old and obsolete research activities, but avoid anything that would entail meaningful institutional reform. Given the almost absolute autonomy that our universities currently enjoy, it would not be difficult to enact policies that embed performance quotas into the school's charter, tie individual contracts to the fulfillment of these criteria, use promotions to reward those who do perform, and penalize those whose performance fails to meet the requirements, thereby creating vacancies that can be filled by more competent academics. But those with the authority to make such changes have no interest in doing so.

I should stress that the strategies of the incompetent are not instances of intentional wrongdoing but of a habitual behavior among those who have been operating this way for a long time already. Given that Slovak academia is structured as it is, incumbents are actually pursuing a very rational strategy -- however bad it is for the long-term health of Slovak academia.

Competent academics have developed strategies of their own, although these strategies are less unified and coherent. As they are effectively shut out from many university departments, they have sought to advance their careers by pursuing foreign scholarships and post-doctoral positions and by regularly interacting with their counterparts abroad by attending international conferences and publishing in foreign journals. These activities allow them to remain active in their respective disciplines, while maintaining adequate living standards.

The problem is, however, that these are short-term survival strategies and are highly individualist; foreign stipends and scholarships are subject to intense competition and there is no collective strategy of obtaining them. The competent scholars pursue academic success on an individual, ad hoc basis, while the incompetent ones have the advantage of unified, collective action afforded by their membership of acade-

rým „ide o vec“, ktorí investujú sami seba do týchto zápasov *bez ohľadu* na odpor, neúspechy, absenciu ocenenia i uznania. Akademická hra je totiž hrou, v ktorej (tak ako v iných sociálnych hrách) ide o hru samotnú, a nie primárne o benefit z nej. Obrovskou nevýhodou neschopných a ľahostajných je práve ich neschopnosť a ľahostajnosť -- pri vhodne zvolenej stratégii jednoducho nedokážu účinne bojovať proti snahám o zmenu (najsúčasnším príkladom je zavedenie kreditného systému, ktorý napriek úpornej snahe, aby bol iba plášťom pre staré praktiky, samotnou svojou povahou poskytuje mimoriadne vhodný rámec kvalitného a objektívne hodnotiteľného štúdia).

Skrátka, treba z hry dostať tých, ktorí iba predstierajú, že hrajú, a pritom sa venujú iným hrám v iných sociálnych poliach. To však nie je len a predovšetkým generačný súboj -- ide o variant večného boja medzi ľahostajnosťou neschopných a nasadením schopných. Pokiaľ schopní nedokážu zmeniť pravidlá akademického poľa, neboli takí schopní, ako vyzerali, a majú to, čo si zaslúžia. Útek za ľahšou úlohou -- natrvalo do zahraničia -- znamená priznanie neschopnosti, nech tomu hovoríme akokoľvek, a zhoršenie situácie a prostredia pre tých, ktorí zostali. Ide vlastne o uprednostnenie inej hry: napríklad finančnej, alebo o narcisistickú neschopnosť vyrovnat sa s deficitom symbolického uznania.

Nedokážem sa vysloviť k otázkam, položeným v anketе, pretože sa domnievam, že nie sú dobre sformulované. Otázky, aký typ vzdelania (vo všeobecnosti) sa má mladým ľuďom poskytnúť, a aké knihy by mali čítať, je otázkou pre úplne iné akademické prostredie ako naše. Najskôr musia vzniknúť podmienky, aby išlo o výber z kvalitných typov vzdelania a kvalitných kníh, a to môžu zabezpečiť iba špičkoví akademickí bádatelia. Pokiaľ sa nezmenia kritériá ich výberu a hodnotenia, je úplne zbytočné si takéto otázky klásť. Sú totiž „akademické“ v tom nesprávnom zmysle slova, pretože pripomínajú zapriahanie voza pred koňa -- pokus riešiť vzdialené a odťažité dôsledky, a nie naliehavé a primárne príčiny.*

mic senates, departments, scientific boards, and other establishment forums. Thus is the isolation and frustration of the competent perpetuated.

In principle, all academics, whether old or young, have the same options to choose from: either seek out foreign career opportunities or adapt to the constraints of the Slovak academic establishment. In fact, however, older professors have to work harder to receive invitations to foreign institutions, as the competition for foreign doctoral and postdoctoral scholarships are usually limited by age, and those that are not are still subject to intense competition. For such individuals, the only alternative is to accept the low income/low performance scheme and compensate this with supplementary income from extra-academic activities. Young professors, on the other hand, have relatively more opportunities for obtaining foreign scholarships. Yet, as the demand far outstrips supply, those who fail to secure such scholarships - and there are many - are left with the prospect of making their careers within the limits of our academic system.

Today's young students form a special category. It is worth noting that they face largely the same choice set as their teachers. Great ambitions necessarily collide with unavoidable realities. As in the case of their instructors, the major problem they encounter is the absence of quality criteria: the formal fulfillment of degree requirements does not take much ability or effort. This, however, means that many college students, particularly those graduates of distinguished secondary schools, regress rather than progress. Every college student faces unavoidable trade-offs and must decide very carefully how best to pursue one's career: by investing time and effort in serious self-study and the pursuit of educational opportunities abroad, or by using the time saved by the perfunctory fulfillment of undemanding requirements to earn some extra money and enjoy student life.

I will conclude with a brief reprise: both the "young generation" and the "old generation" are categories too heterogeneous to discuss on a general basis. If the issue is how best to ensure the reproduction and, indeed, the develop-

ment of scholarly knowledge, the important question is whether the competent individuals from all generations are promoted to the forefront of their academic fields. In Slovakia today, this begets another question, namely whether our universities can overcome the incompetent careerists of all generations and implement new rules in the academic sphere that will serve the ends of academic excellence. Such needed reform, however, can succeed only under one condition: namely, an increase in the ranks of those scholars who are competent and committed to excellence, and who will pursue reform despite institutional resistance, the absence of collegial recognition, and the lack of financial reward.

In Slovakia today, the academic game is one in which not only immediate rewards are at stake but also the very rules by which the game is played. The situation is difficult but far from hopeless. The greatest weakness of the ensconced incompetents is their very lack of competence; increasingly, they are showing themselves incapable of sustaining an effective fight against efforts to reform the status quo. [The most recent example of this trend is the successful introduction of a robust credit system, despite the fervent efforts of the incompetents to reduce it to a cosmetic overlay for old practices.]

The solution is plain to see: those who pretend to be scholars while actually engaging themselves in other social fields have to be pushed out of their university positions. This, however, is not only or even primarily a generational struggle; rather, it is a variation of the eternal

struggle between the indifference of the incompetent and the enthusiasm of the competent. And where the competent scholars do not succeed in changing the rules of the academic field, perhaps this is because they are not as able as they seemed. For those disillusioned because academia is not delivering the financial and status rewards they had hoped for, there is always the option of abandoning the field altogether. But this individual choice does nothing to improve the situation for those who remain nor does it improve the state of higher education as a whole.

I will not address the questions specified in the survey, as I believe they are not well formulated. These questions -- "what type of education (in general) should be offered to young people" and "what books should they read" -- may be meaningful in other academic environments, but here are quite beside the point. Before they can be asked in Slovakia, the conditions first have to be created so that students have high-quality programs and publications to choose from -- and this can be secured only through the promotion of top academic scholars and researchers. Unless the criteria for their employment and promotion change, it is utterly useless to ask such questions. In short, these questions are -- in the other, less flattering sense of the word -- academic. They put the carriage in front of the horse, misdirecting attention to secondary issues instead of the fundamental and urgent problems we face today.

Do angličtiny preložila Kamila Štullerová